СВЕОШБТЕ ЮГОСЛАВЕНСКЕ И СЕРБСКЕ НАРОДНЕ

ПОВИНЕ.

Новине наше излазе сваке седмице двапутъ.

Пренумерирати се може на свак. ц. к. Пошти съ полгод. цѣномъ 6 фор. сребра.

ЧИСЛ. 75. ПЕШТА, Четвртакъ 26. Августа ГОД XI. — 1848.

Будимско-Пештански Вѣстникъ.

Іоште ни єданъ догађай ніє тако чувства овдешньи жителя заузео, као изсланѣ оне државне депутаціє, коя є синоѣъ изъ 125 лица на особитомъ пароброду у Бечь кралю отишла, да крайнѣ молбе мађ. народа изрази, и илъ постиженѣ исти за 24 сата у Бечу изради, илъ последнѣ одваженѣ Мађарске явно изповѣди, сбогъ чега би се свашта више, негъ дужа игра съ мађарскимъ стварма дозволявало. Народъ дакле овдешньи између надежде и страха очекива решенѣ кралѣвско на то државно предложенѣ, эрбо одъ нѣга зависи долазеће судбина цѣле землѣ. — Пописиванѣ регрута већъ є у обадвема нашимъ варошима започело се, алъ некако немогу люди да се обавесте и приволу таквой наредби; зато вальда и єдна и друга варошь подъ своимъ баряцима за новце врбує войнике, где є садъ обичай одма и маркетанке врбовати, одъ кои се двоиномъ више негъ мужки у Будиму являю. — Синоѣъ є пуко гласъ кодъ насъ, да су нѣки министери изъ бечкогъ министеріюма изишли. — Говори се, да су Граничари зацѣло у градъ Осѣкъ одъ тамошнѣгъ градскогъ коммандanта пуштени. — Да су предосторожности за обдржанѣ мира на своимъ мѣсту, кадгоѣъ нужда то завовѣди, нико се несумня; алъ да се у слѣдству голи и злоумишлѣни лажи сбогъ такви предосторожности и наймирніи граѣани у полноѣи полиціомъ претресаю, слободно се мора жалованѣ о тимъ неприликама изявити; свашта има своє мѣсто и своє време, па зато съ тугомъ велимо, да намъ є тежко било чути за ономадашнѣ ноѣно претресанѣ овдешньи нѣки србски жителя; алъ се и одъ правдолюбиве полиціє надати смемо, да ѣе подобне лажльиве денунціянте и казнити хотѣти.

Пешта, Септ. 4. п. р. — Одкако є сэдашньи мађарски државни Саборъ започетъ, таквогъ озбильногъ засѣданія ніє се догодило, као што є данасъ било. Послѣ прочитаня протокола ючерашнѣ сесіє, Кошутъ одъ слабости изнемогнутъ и скоро клецаюћи ступи на словословницу, и послѣ одъ дома представника принуѣенъ на столицу сести, почне у тихо гласной беседи описивати станѣ државе одъ почетка министеріялногъ правительства па до данашньи дана. Изъ описиваня тогъ мого є свако докучити, где су узроци запречльиви, сбогъ кои ніє могуће било пожелани миръ у домовини обдржати. И будући да мађарски министеріюмъ у садашньимъ обстоятельствама ніє у стању отачство спасти, то є министеріюмъ заключіо слѣдуюћа предложеня дому представника учинити, и одобренѣ дома изискати, иначе є све и свашта неизвестно. Прво: да домъ представника са своимъ државнимъ заключенѣмъ упути министера рата, како би овай у мѣсто захвалившегъ генерала Бехтолда на управлянѣ войске у дольнимъ предѣльима ставіо, у кога и у смотреню бойничкогъ знаня и у смотреню одушевлѣня за мађарско отачство — пуно поверенѣ има. Друго: да се састави єданъ манифестумъ на сву Европу, у коме би се доказала мађарскогъ народа прећашньость и садашньость — и праведность мађарскогъ доякошнѣгъ дѣлованя. Треће: да се избере одборъ, кои би безъ свакогъ одложеня Хорватске ствари у претресъ и изпитъ узео. Четврто: да би домъ представника феишпана Бетію, кога є министерство съ неограниченимъ пуномоћіємъ за државногъ коммиссира у дольне предѣлѣ послао, за таквога діетално припознао. Пето: да би се єдна депутація одъ стотину представника подъ начелствомъ предсѣдателя дома у Бечъ кралю послала, коя би законе о финанціи и регрутираню донешене кодъ Нѣговогъ Величества подкрѣплявала онако, као што су министри Баћани и Деякъ трону предложили, заєдно пакъ и да моли се краль, да би како сбогъ єдинствене желѣ мађарскогъ народа — тако и сбогъ користи светле Династіє што пре у Будимъ доћи изволіо. — Сва су ова предложеня скоро єдногласно одъ дома представника примлѣна и у вечернѣмъ новомъ засѣданію аутентицирата одма и горнѣмъ дому послата, кои є такоѣеръ све то безъ и найманѣгъ затезаня одобріо, и 20 чланова изъ своє магнатске среде споменутой депутаціи додао. — Кошутъ є послѣ речене беседе тако клонуо био, да су га пріятельи са словословнице са свимъ малаксаногъ скинули и у колеснице метнувши га кући отпратили, где до овогъ часа боланъ и немоћанъ лежи. Слово оно, што є данашньомъ приликомъ говоріо, ако и нема особитогъ ораторскогъ украшая, алъ є типъ толики околности описало, да є вредно исто у цѣломъ пространству саобштити; што ми ево и не пропуштамо учинити.

„Почитовани доме представника! За неизказано несрећнога се осећамъ, што самь башъ данасъ, кадъ є двострука снага свакомъ човѣку нуждна, одъ болести тако изнемого, да єдва и стояти а іоштъ теже говорити могу (Седите!) Онда ме не ѣете моћи разумети. (Изволите сести: седне.) Не изволите надати се, да ѣу какву дугачку съ доводима подкреплѣну беседу говорити, само ѣу просто и на кратко изразити се, а почитовани домъ наћи ѣе и самъ разлоге у околностима, коима говорити будемъ. — Съ окончанѣмъ прошасте діэте министеріюмъ є приміо правительство землѣ – положивши заклетву верности кралю и уставу — и пококорности државнимъ законима. Надъ отачствомъ нашимъ са сви страна надгромилатимъ опасностима текъ онда би министеріюмъ у стању био противустати, да су се утврѣене власти земальске, кое се наравно у єдномъ єдиномъ министеріюму сцеляваю, дѣйствованѣ министеріялно изкрено подпомагале. Но министеріюмъ такво подпомаганѣ ніє изкусіо. Съ найчистіомъ одности руковођени више мѣсеци молили смо Нѣгово кралѣвско Величество, не да би съ каквимъ изванреднимъ начиномъ државу подкрепіо, него да би са своимъ присутствомъ у средини Мађарске онакву моралну снагу дати изволіо изъ новогъ устава роѣеномъ новомъ правительству, каква се на понятію Монархіє и на познатомъ страхопочитаню мађарскогъ народа спрама нѣговогъ владателя основа. Петъ мѣсеци смо за то молили; — и опетъ се ніє догодило. — Противу побунѣника и незадовольника наишли смо на такву войску, коя вели да є та побуна и незадовольство у име владателя роѣена. Шта є дакле наравніє било, негъ да смо изкали одъ Нѣг. Вел. да оно войнство — што се єдинствено у Мађарской налазило и данасъ іоштъ налази, чрезъ Нѣг. Вел. што пре доведе се на чистіє понятіє верности, коя се не састои у томе, да се у име Нѣг. Величества противу мађарскогъ краля подигне: него да се правителству Нѣг. Величества повинує. Нѣг. ц. кр. Величество изволило є о томе нѣколико манифеста (опредѣлености) издати: но изкрено изповѣдамъ, моє тврдо увѣренѣ, да є изъ найближегъ окружаваня Нѣг. Величества много учинѣно, да се те заповѣсти осуєте; много є раѣено, да би се такавъ духъ у воинство уселіо, као да не би башъ била права воля Нѣг. Величества, што се у реченимъ опредѣленостима заповѣда. Одъ стране бечкогъ правителства, — кое би сбогъ єдинствености владателя безъ сумнѣ, не велимъ, дужно било по нашой желѣи содѣйствовати на обдржанѣ цѣлокупности владательске круне, — алъ заиста не би му ни требало нама толике неволѣ проузроковати, — сасвимъ противно смо изкусили. — Па и противу свега тога министеріюмъ, кои є вѣрность кралю и уставу, а покорность законима завештао, опетъ є само законита средства употребляваo, коя су брзо за сви страна ломиняти се почела тако, да є найпослѣ явнимъ израженіємъ обелоданѣно одъ стране войске, да ова противу Граничара, Хорвата, речію противу доякошнѣгъ войничкогъ баряка неѣе воэвати; било є и такви, кои то нису говорили, алъ є већа часть тако поступала. Покрай тога пакъ министеріюмъ неимаюћи власть войничкогъ наименованя — сасвимъ є немогуће било истоме, да войску другчіє преобрази. — Я самь, почитовани Доме! здраво увѣренъ, да — илъ се ово наше станѣ одма прекинути мора, илъ ѣе народъ пренуѣенъ бити за време постарати се о таквой извршительной власти (истина є!), коя неѣе морати средства за своя дѣйствованя изъ законодавства, него изъ опасности домовине црпити. . . (истина є!) Министеріюмъ, кои є тако свезанъ, као ми што смо, ніє у стању спасти отачство (истина є!); и што самь я іоште и садъ у овомъ минуту съ оне министерске столице на словословницу ступіо, само є то узрокъ, што се два министера у Бечу налазе, па нисамь хотѣо, да се поговара, да у доба последнѣгъ покушеня, за кое су изаслани тамо, прековременитимъ и наглимъ моимъ силазкомъ съ министерства препрегу ньиномъ пословaню проузрокуємъ. Я самь готовъ и одважно увѣренъ, да овако ограниченъ министеріюмъ, као што є нашъ, на супротъ толики сила стати и отачство спасти ніє кадаръ, не зато, што самь я илъ други кои министеръ, него зато, што намъ є саставъ државногъ дѣлованя такавъ, коимъ се домовина избавити неможе. Умолявамъ дакле Домъ Представника, да би — на велика покушеня одваживши се — последнѣ кораке чинеѣи министеріюмъ садашньи іоште подкрѣпити изволели. Министеріюмъ є Г. државногъ пуномоћника Бетію одредіо поћи у таборъ съ пуномъ власти и повѣренѣмъ, да учврсти войску, да іой у име отачства говори, храбри, одушевлѣнѣмъ задане и увѣри, да ѣе верне войнике отачство пристойно наградити и ньино пожертвованѣ припознати, па да има власть у договору министера рата и изванредно све и свашта употребити, што се нуждно наѣе за спасенѣ отачства. Кадъ є министеріюмъ то заключенѣ донео, учиніо є у име такве владе, коя данасъ эсте – сутра ніє! овомъ министерскомъ поступку треба дубльи, безбедніи и постояніи темель дати, и зато молимъ домъ представника, да би се изразіо, да ли одъ стране народа ово Бетино найменованѣ

и опуномоћіе одобрава? (домъ представника изузимаюћи само нѣколико — скоро цѣо устане и рѣче да одобрава). Бехтолдъ предвод. захваливши на томъ станю, министеріюмъ є наложіо министеру рата, да за дужность држи онде на мѣсту опасности остати, таборъ у реду обдржавати, и по обстоятельствама разположенія чинити као што нуждно буде за спасенѣ отачства, нити оданде натрагъ вратити се, докъ у такве руке не узможе предати и не преда воєводство, коє руке већъ извоєвавши себи на ратномъ бойшту заслуге поверенѣ и войске и отачства за цѣло има. Молимъ домъ, да би у томъ смотреню министера рата за найменованѣ таквогъ способногъ войводе — одъ своє стране такођеръ решительнимъ упутствіямъ опуномоћіо (добро є!). Но почитовани доме представника, съ нама се ружна игра тера (већъ давно). Изображеногъ света морална снага подкреплява праведну стварь. Умолявамъ домъ: да би у име народа єданъ манифесть што пре за сву Европу саставіо, у коме нека изрече мађарскогъ народа трплѣнѣ, прааво, умереность и верность, каквой равна примера данасъ Европа показати ніє у станю, да би предъ Европомъ ясно било, како чрезъ толика коварства на основу умѣреногъ захтѣваня и необорльивогъ праава порушише насъ и у нама єдно предградіє цивилизаціє, и стубъ слободе заньиняше. Желимъ, да домъ позове се на Бога и на правдолюбивость Европе, и да манифесть састави. Минист. Президентъ и минист. правосудія отишли су у Бечь по налогу министерства на тай конацъ, да єдаредъ већъ на чисто видимо: како стои спрама насъ династія, како ли Аустрія? Не изрицаймо никаква подозренія, не употребляваймо никаква непріятельска ревнованя, него истинита дѣла нека на свѣтъ изиђу. Ми смо дакле одъ Нѣг. Величества заключили молити, да би изволило са собственоручнимъ подписомъ подкреплѣне войничке заповѣсти — на све войнике у Мађарской безъ разлике ньиногъ оружногъ знаменованя — послати, у коима се строго налаже, да сваки войникъ — безъ разлике реда и оружія — докъ є іоште у Мађарской, на заповѣсть мађ. министеріюма противу свакогъ непріятеля домовине ове съ онакомъ вѣрности и юначтвомъ воєвати непропусти, као што мађ. войска садъ вѣрно и мужествено бори се за обдржанѣ трона тако, да ни самъ гласъ о опасности отачства до ньи недопире. 2-о Моли се Нѣг. Величество, да — кадъ є у слѣдству Нѣговогъ позива мађ. народъ одма у почетку діете за своє заключенѣ приміо оно министерско предложенѣ, како є готовъ (министеріюмъ) свако праведно и пристойно захтѣванѣ Хорвата изпунити: зато покрете Хорватске, у колико су ти хорватски, а не средство туђи намѣреня, мораю ова два народа путемъ мира разправити; єръ неможе се дозволити, да два народа, кои одъ седамъ стогода у саюзу живе, у слѣдству странни буненя сбогъ туђи цѣли єданъ другогъ квари, пустоши, и крвлю пошкропи ланацъ реченогъ саюза; зато да би Нѣг. Величество послало у Хорватску заповѣсть, да Хорватска не усуди се ударити на Мађарску, будући се наша узаймна одношеня мирнимъ путемъ изравнати имаю. 3-е Умолява се Нѣг. Величество, да би опредѣлило данъ Нѣговогъ у Мађарску долазка, и тако дужимъ Своимъ кодъ насъ бавленѣмъ да издѣйствує ону моралну снагу за обдржанѣ собственога Му трона, коя снага у понятію кралѣвске власти лежи. Єръ да насъ ніє руководило подобно увиђенѣ и вѣрность према трону онда, кадъ домъ аустрійски никакву подпору на овой круглици земной ніє налазіо, и кадъ є она незнатна войска у Италіи разпуђена била, — да велимъ таква чувствованя вѣрности нису насъ руководила, заиста би данасъ ствари другчіє стояле. Алъ є мађарски народъ зажараївао увѣкъ духъ верности, зато и може захтѣвати, да и Нѣг. Величество, ако жели тронъ обдржати, руку помоћи пружи на то обдржанѣ. Изъ тогъ узрока молимо Нѣг. Величество (Няри: захтѣвамо!), молимъ понизно имайте мало трпельивости, — да би међу насъ сиђи о дому представника изявити изволило, да є зато овамо дошло, да своимъ подужимъ кодъ насъ бавлѣнѣмъ законоуставъ и праава државна съ коима и постоянѣ трона у найтешньой свези стои, сачува и обдржи. Заедно смо пакъ предложенѣ закона о финанціи и регрутираню послали сбогъ краль. потврђеня. Моліо самь овай домъ да би се кои данъ претрпіо, докъ іоштъ надежда тѣши у томъ виду пожелани успѣхъ дочекати; алъ ево већъ осамъ дана, како се послани министери у Бечу баве, па као намъ онде ствари и садъ стоє? Као да на мерилу таквогъ закасниваня не лежи на єдной страни судбина народа, на другой пакъ обдржанѣ крал. круне. Молимъ дакле овай домъ, да би єдно посланичство у Бечь послали, коє би израдивши путъ до Нѣг. Величества — не неделѣ дана онде проарчило, него изказало Нѣг. Велич., да є народъ мађарски у опасности, алъ є и Нѣг. Вел. круна такођеръ у опасности, дакле нека се изрази, желили тронъ задржати и оно, што є за обдржанѣ овогъ народа нуждно учинити? Неможемо више неделяма чекати, єрбо су насъ чрезъ мѣсеци са своимъ коварствомъ у крайну опасность сурвали; нама є брзо решенѣ нуждно, решила се лѣво илъ десно стварь, єрбо рачуна дати имамо и самимъ себима и отачству — (éljen!); то посланичство нека се дуже одъ 24. сата тамо не бави, єръ ако приступъ не добіє, знамо шта намераваю у Бечу. Молимъ дакле домъ, да би овай последньи коракъ министерства подкрепіо, — последньи велимъ, єрбо є заиста такавъ одъ стране законодавства, кои се іоште съ успѣхомъ народа учинити може. Напослѣдку, будући ми душу ништа на свету тако не тишти, као кадъ коварство тріюмфира надъ слободе цѣномъ, коя є найвеће благо за све народе, — кои се подъ разновиднимъ понятіемъ слободе єданъ противу другогъ подигне и крвъ ліє само зато, што є коварство умело исте заслепити, — то молимъ домъ, да би єданъ одборъ изаслао, кои ће изъ министерски датума што пре израдити предложенѣ, по коме би заръ ствари Хорватске изравнати се могле; єръ у томъ виду министеріюмъ, кои є ограниченъ, ніє кадаръ отачство спасти. Я, као министеръ, све то дому представлямъ, не зато што би се одтуда вопросъ постояня министерства родіо, него, што є отачство у обштой опаскости, и што се то као изразъ обштествене дужности свію насъ сматрати има. — Све што самъ предложіо, повторити немогу, имайте опростити што више говорити ни самь у станю, єрбо самь болестанъ.“ (Éljen! примамо предложеня! нека се заключенѣ изрекне.)

Тако є предложенѣ Кошутово одобрено, и сто депутираца одређени су у Бечъ, кои су већъ на пароброду тамо и одпутовали. —

Пожунъ, 26. Августа п. р. — Кошутовъ Листь пише, да изъ Коравске и Шлезіє у Пожунъ дошавши Александеръ Хусари, кои су добили били заповѣсть, да у долньи предѣлъ иду, никакве симпатіє на таки путъ непоказую, єрбо є већа часть међу ньима Власи. Па изъ извѣстногъ извора іоштъ и то явля се, да є и Маіоръ и 17 официра свою оставку предао, не зато, што би непріятельи мађарске били, него што ньини войници явно показую, да они противъ Срба, коє браћама називаю, нипошто воєвати нећеду.

— У Бечу су тамо живећи Мађари саставили єданъ одборъ, кои ће свободняке противъ српски, као што нѣмачке Пештанске Новине одъ 6. Септемврія гласе, ребеліянта скупляти, и кои све у Бечу и у околини или ма гди изванъ отечества живеће мађарске отечестволюбце позива, да отечеству у ово за нѣга опасно време, съ новцемъ што пре у помоћь притеку. Ова ће се свободняка чета звати „Середски свободнячки коръ.“ Позвата су учредничества свію у Унгарской излазећи журнала, да ово обнародую, коє и ми учинити непропуштамо. Имена они отечестволюба, кои на олтаръ отечества што принесу, биће у явнимъ листовима обнародована.

— Кошутъ Хирлапу се изъ Беча пише: Аустрійски министеріюмъ камиће да падне, найдуже ако се іоштъ неделю дана одржи. Изузимаюћи Латура и Вессенберга, неприма се кодъ двора већъ ни єданъ министеръ. Стадіонъ стои на прагу правителства. Явни послови ће на сваки начинъ други редъ добити. Говори се, да є Доблхофъ и Шварцеръ на служби већъ благодаріо. Французско є посредованѣ у италіискомъ вопросу и пакъ на послѣдку примлѣно. Латуръ є изъ Италіє неповольне вѣсти добіо, али се таи, шта є. То є министеріюмъ врло упропастило (consternirt), кадъ є чуо. Рѣку (Фіюме) є Єлачићъ посѣсти дао. Посланици хорватски су у Бечу, да, као што се чує, ишту одъ барона Сине новаца у заямъ.

Фіюма, 31. Авг. п. р. — Новине „Лойдъ“ подъ наведенимъ датумомъ являю, да є Бановъ Коммиссаръ Г. Бунѣвацъ са хиляду граничара и Сережана у име краля троєдине кралѣвине у Фіюму ушао, кассарне и войничке страже заузео, и све власти — осимъ правительствене (Губерніюмъ) потврдіо, а на жительство прокламацію издао, у коіой се обшта безбедность завештава. Миръ овога гарда ніє ни найманѣ нарушенъ; народна є Гарда разишла се, и мађ. Гувернеръ Ердеди већъ се спраля, да Фіюму остави. —

Съ дольноземногъ боишта.

Юче се съ чрезвичайномъ радостю разносіо гласъ, да су Мађари 2. п. р. Септ. у ютру подъ предводительствомъ оберштера Киша, послѣ краткогъ сраженія не само Србе изъ Перлескогъ шанца разтерали, него є и до єдно 80—90. Срба побивши а нѣколико заробивши такођеръ 7. топова и доста муниціє одъ Срба освоили. Мађара є текъ 12. ранѣни, и између ови народне гарде предводитель Семере одъ два пушчана танета у трбу сгођенъ — ову вѣсть данасъ чрезъ печатане прилепке министеръ Семере публикуму сообштіо є, а званичне Новине „Кезлень“ додаю, да цѣле битке излазакъ за садъ се іоште не може описати, єрбо су се Срби у Перлезъ повукли, а мађ. войска є отишла у потеру за ньима. „Истина є, вели извѣститель битке (то ронталски вицишпанъ Ронаи), да се одъ ове битке іоште не можемо надати, да ће се непріятель сасвимъ разићи, алъ и пакъ не ће остати безъ спасительни слѣдства за мађарске околности.“ —

Изъ Бачке, Августа 28. п. р. — На онай гласъ, да є Єлачићъ у Илокъ и Вуковаръ до Осѣка войску граничарску послао и мађарска є стража съ ове стране Дунава умножена и продужена! Новоселски гардисте и страже кажу, да Срби у Срѣму свугде съ радостѣу примаю граничаре и съ ньима симпатизираю. Іоштъ досадъ изъ Бачке могли су пешаци у Срѣмъ ићи съ пасошемъ, алъ подвози нису допушћани. — Синоћъ є овамо дошао гласъ, да Јаракъ горе, алъ ми іоштъ званичногъ извѣстія немамо; — међутимъ толико є истина, да є юче послѣ подне Бети крал. коммессаръ ктѣо отићи у Варадинъ, алъ само до Кера могао є доћи, єрбо нигде ніє могао добити коня за подвозъ, тако се у дружству нѣколико млади грофова натрагъ у Врбасъ врати. Юче су два Србина и єдногъ Мађара Сентомашане наши уватили, кои су исповедили, да є у Сентомашу познати Ђорђе Стратимировићъ, предводитель Срба, и да се обкопи тамо іоштъ већма утврђую. — Куншаги и Язиги данасъ у ютру вратили су се изъ Врбашкогъ логора своіой кући, па су томъ приликомъ страшно пуцали, (вальда одъ радости), што є могло изостати, єрбо муниція наша и тако ніє сувишна, Сенткиралія є такођеръ съ ньима отишао, кажу да ће данасъ Секлерски коняници у Хеђешъ приспѣти. —

(Кошутов. Листь.)

Вршацъ, Августа 29 тотъ по римскомъ. — Оберштеръ Бломбергъ саставши се съ грофомъ Нужаномъ кадъ Врачевогъ Гая имали су договоръ у присутству Бобалића србскотъ предводителя. — Бломбергъ изразивши се, да Банова власть непростире се и на банатску границу зато неможе ни да поня, како є Нужанъ као бановъ коммессаръ овдѣ предстати могао. Нужанъ одговори, да су Хорвати и Срби браћа, зато є и ньіова стварь єдна иста, дакле нека Бломбергъ царску войску одавде натрагъ повуче, нити Срби имаю што съ томъ войскомъ, него са мађарскомъ гардомъ, съ коіомъ ћеду ласно посао окончати. Бломбергъ одговори, да по манифесту 10. Юнія онъ

неможе Єлачића као Бана припознати, него мађарско министерство као своє поглаварство слушати има и нека Нужанъ покаже противну наредбу: Нужанъ рѣче пакъ на то, да ће што скоріє показати. Бобалићъ србски обрштеръ часъ по є у рѣчь утицао, алъ га Бломбергъ вниманія свога ніє удостоявао. Кадъ є пакъ неки Нѣмацъ изъ Беле-Цркве такођеръ у рѣчь упадао, рѣче Нужанъ, „Торнийте се ви у Насау, ово є србска земля.“ Бломбергъ примѣтивши на Нужановой рѣчи, да кадъ су Срби царска войска, шта чине кодъ ньи Сербіянци, — одговори, Нужанъ, да су и они србска браћа као и сви Славени; зато Аббанкуръ своєвольника поляка и изпрескаче речима што є овай као мађарски своєвольникъ усудіо се противъ Срба устати: — Тако дакле ніє се могла измеђъ Нужана и Бломберга погодба и миръ учинити. — Тако вели Közlény.

Бела Црква, Авг. 30. п. р. — Найновіи гласови изъ Баната „вели Кошутовъ Листь, донели су ту вѣсть, да су Срби реченога дана у Белойцркви побіени одъ мађарске войске, и да су 4. топа Србска покварена. Колико є управо Срба пало, не може се знати, єрбо су Срби своє ранѣне и убіене на 10 коли одвезли, алъ се и пакъ може на едно 50 ранѣни рачунити, а 12. зароблѣни. Мађара є пало мртви 4., ранѣни су пакъ седморица. —

Лугошъ, Авг. 30. п. р. — „Кодъ насъ, пише Кезлень, одкадъ є покрайна околъ Молдаве одъ Срба освоєна, нема други особити догађая, кромъ што є генералъ Аппелъ захтѣвао био одъ турскогъ Белградскогъ Паше, да би овай закратіо Србіянцима границу прелазити и на Мађарске ствари непріятельски нападати, но Паша є одговоріо, да нема те моћи Србіянце одъ тогъ предпріятія уздржати; зато є трудіо се исти генералъ Карансебешку регименту наговорити, да не би Србе крозъ ньинъ хатаръ пропустили, алъ Власи одговоривши, да су они са Србима браћа, нису генералу повиновали се, него су очевидно Србима симпатію свою посведочили. Друго є пакъ знатно, да су Паску и Божинка одономадъ за народне представнике у овдешньимъ окружіяма изабрани — и то одъ сами Влаха, єрбо Нѣмци слѣдуюћи рудокопно поглаварство нису у избору ти діетални депутираца участвовали. —

Оравица, 31. Авг. — Юче у ютру у 3 сата ударе Срби на Белуцркву подъ предводителствомъ грофа Нужана, но запаливши топовима 8 кућа, ретирираю опетъ у таборъ кодъ Куссића. 9-ти баталліонъ гардиста и єдно одѣленіє Рукавине юришили су съ баіонетима на Срблѣ, кавалерія Шварценбергъ-уланска била є уклаћена, и ніє могла на Срблѣ атакирати; зато ће садъ двапутъ толико крви коштати!

У Беогр. Срб. Новинама читамо слѣдуюће описаніє битке Фелдварске одъ 5. Юлія п. н. — Непріятель у Фелдвару тако се био огорчіо, єръ є 2. Юлія само одъ 150 Шайкаша и Србіянаца одъ нашегъ стана на Чурушкомъ ярку срећно узбіенъ и много людства изгубіо, те намѣри своє нападеніє повторити; чега ради умножи своє воинство съ єдномъ дивизіомъ регуларне войске одъ регименте Ерцхерцогъ Вилхелма у неделю у вече 4-огъ о. м.; и тако се нѣгово воинство у Фелдвару састояло изъ 3 ешкадрона катана одъ Ерцх. Фердинандъ д' Есте, речене дивизіє одъ Вилхелмове, и 1 компаніє Франц-Карлове регименте, и 4 компаніє гардиста.

Моя войска састояла се изъ єдне дивизіє петроварадинске регименте подъ коммандомъ Г. капетана Теодора Боснића, 56 момака одъ исте регименте III гъ баталліона подъ коммандомъ подпоручика Стефана Ђурића, 50 чурушки шайкаша одъ фелдбаталліона и резерве, 54 простака съ малимъ ловачкимъ пушкама, 166 съ копляма и косама, 12 Фелдварчана съ малимъ пушкама, 128 съ другимъ оружѣмъ.

Мой поуздани вѣстникъ изъ Фелдвара дође ми у неделю 4. о. м. око 9 сати у вече, и яви, да є непріятель изъ Бечея, као што самь пре напоменуо, помоћь добіо, и да є ямачно изречено, да ће у понеделякъ у ютру на нашъ станъ ударити, чега ради є и своє форпосте у само село повукао, и по сокаци страже понамѣштао. Остали нѣгови войници часте се кодъ Србаля онимъ, што кои домаћинъ болѣ и лѣпше дати може. Чувши ову поуздану вѣсть, сазовемъ сву онде десившу се господу оффицире и булюкбаше, и посавѣтуємъ се съ ньима и тако се сугласимо сутра са зоромъ на Фелдваръ ударити. У томъ буде заключено: да Г. подпоручикъ Андрія Милутиновићъ са маломъ шайкомъ, коя само єданъ єданфунтовни топъ имађаше, до ушћа канала иде и тамо у два сата у ютру три топа баци, крозъ кое би непріятель мислити могао, да ће са оне стране т. є. одъ истока нападнутъ бити; за Милутиновићемъ да се оправе 36 Србіянаца, кои би, ако би и непріятель са исте стране страже имао, те похватали или у село утерали, а Чуружани, сви скупа подъ коммандомъ овдашньи трговаца Петра Цветића и Дамяна Радосавлѣвића, да се до Србіянаца прикуче, и крозъ винограде текъ онда на село юришъ учине, кадъ топови наши съ друге стране почну ватру давати. Фелдварчанима буду исписани капрали Іованъ Буала и Ђука Боровица за коммандантe опредѣлени съ налогомъ, да се одъ Чуружана на друму чурушкомъ одвоє и крозъ фелдварске винограде на село, као и први, юришъ учине; 7 топова, подъ коммандомъ Г. Вроновскогъ, друмомъ управо на Фелдваръ управлѣни, и да онда почну село бомбардирати, кадъ протече єданъ четвртъ сата одъ Милутиновићевогъ знака; предъ топовима друмомъ марширала є єдна компанія Петроварадинаца, одъ кое є єданъ четвртъ био за авандгарду и у пленклере раздѣленъ, друга четвртина као нѣни подпомагачи, а две четвртине башъ предъ самимъ топовима као резерва, напослѣдку за топови марширала є єдна компанія исте регименте, као главна трупа, коя є опетъ свою аріергарду имала; на Ярку остало є 150 кое шайкаша, кое ньини граничара, и 56 войника одъ резерве петроварадинске, подъ коммандомъ поручика Луке Пешића. Све ово гореречене трупе имале су се изъ стана у 12 сати, у полноћи, кренути и на своє опредѣлѣнѣ иѣи, и кадъ юришъ на село ударе, викати: „србска слава.“ Са великомъ радости іоштъ у 11 сати, безъ да ико войнике опомену, на опредѣлѣнѣ иѣи поскакаше и играше, и у найболѣмъ поредку одведоше коммандanти своє чете на опредѣлѣнѣ. Я могъ вѣстника задржимъ кодъ мене, и текъ послѣ єдногъ сата, кренемъ се друмомъ на ньима, гдѣ ме Г. капетанъ Милошъ Войновићъ са 16 Србіянаца, изъ сентомашкогъ стана у помоћь доведени, сусрѣтне и тако се овдѣ кодъ мене находише два булюкбаше са 32 момка. Подпоручникъ Милутиновићъ точно изврши нѣму дани налогъ опаливши три топа, а нѣму причислени Србіянци подкрадоше се у србски край села; мало време послѣ датогъ знака почеше и они топовима съ друма сложно у велики сокакъ; гдѣ се римокатоличка црква налази, ударати, на кое онде око цркве даню ноћь станююће катане на голе конѣ скакаху, само да се спасу; у исти махъ разсеє се прва компанія Варадинаца на пленклере, и почне жестоко на непріятельске пленклере, кои су на полѣ истрчали били, ударати, па нѣколико избацивши пушака на юришъ у село уђу, гдѣ су већъ Србіянци одъ Милутиновићеве стране, као и они одъ Петра Цвѣтица и други командата били, и нештедећи никога, кои невикаше: „србска слава“, кои какво оружѣ имађаше, онимъ и непріятелю смрть задаваше; текъ онда, кадъ є мое десно крило, и скоро савъ центрумъ у село ушао на юришъ, онда спазимъ да є непріятель послао катане поредъ канала, докле іоште мои войници допрети нису могли, да ме съ лѣвогъ крила нападну. Єданъ четвртъ компаніє подъ коммандомъ Г. Прняворца съ єднимъ топомъ къ той страни оправимъ, и сретно ги натрагъ узбію. Кодъ тогъ топа био є Тодоръ Тапавица. Село є са сви страна у пламену било, и вѣтаръ намъ све димъ у очи терао, тако яко, да ніє можно било разликовати се одъ непріятеля. Фелдваръ є имао србски домова 397, мађарски 349, еврейски 16, свега 762, одъ ови є изгорело: србски 186, мађарски 220, еврейски 13, свега 419 кућа є погорѣло. Непріятель употреби то, и повуче све своє войнике са собомъ са ђупріє, куда су већъ ретерирати узели били, опетъ у село, и почну се поставляти у великомъ числу: у исто магновенѣ дотрчи ми мой вѣрни гласоноша, и яви да є сва гарда у цркви римской затворена, и єдна компанія Франц-Карлови войника у великой гостилници по собама и у двориштy посакривана, и само чекаю, да іимъ ближе дођемо, но пензиће іимъ за рукомъ, єръ є пожаръ све већи и већи био, и я мало число войника у двѣ погибели неводити за добро нађемъ, но при свои той опасности и опетъ су граничари до мађарске цркве допрли, и три гардисте убили, али и одъ ньи падне Міяило Обрешки.

(Заключ. слѣд.)

Изъ Земуна. — 14. Августа дошао є патріярху одговоръ бана на нѣговъ ултиматумъ, споменути у 71 брою о. н. Банъ истина изявлює, да се нѣгова и Хорвата чувства према Србима нису преиначила, и да ће дану рѣчь скоримъ испунити, чимъ са военимъ припремама савршено готовъ буде; алъ ипакъ исти одговоръ за насъ ніє сасвимъ утѣшителанъ!!! Пре него што є овай одговоръ патріярху приспѣо, онъ є іоштъ два писма бану оправіо, на коя до данасъ никако одговора нема!? —

ХОРВАТСКА И СЛАВОНІЯ.

Изъ Загреба, 29. Авг. п. р. Прекюче є овдѣ био одборъ градишке регименте, кои є светл. Бану приобштіо найновіє одлуке исте регименте.

Изъ Нове Градишке, 24. Авг. — Пре нѣколико дана пошлѣ намъ генералъ Храбовски изъ Петроварадина дописъ одъ мађарскогъ министеріюма, да се они, кои са ньиме симпатизирати немогу, на служби своіой захвалити могу. О овомъ народъ одма извѣштенъ, скупи се овдѣ 23. о. м., и немогући ни са Храбовскимъ, ни са министеріюмомъ симпатизирати, захвали се и єдномъ и другомъ на ньиной служби съ додаткомъ, да одсадъ сверху себе неприпознає никога, осимъ цара и Єлачића бана. Изабранъ за тимъ буде одборъ одъ 12 лица, кои ће у Загребъ отићи, и Бану, поклонивши му се, ову волю народа обявити.

Послѣ пакъ разложи врли капелачки жупникъ Г. Бабићъ у ватреномъ говору народу, како су се наша србска браћа на непріятеля Мађара већъ подигли, како већъ за свою и нашу слободу крвь потокомъ лію, и да би требало своіой браћи у помоћь потећи. Громовитимъ „живіо!“ буде говорникъ награђенъ, и одбору буде наложено, да бана умоли да насъ србской браћи у помоћь пошалѣ и да се махомъ на Мађара удара, а регимента буде умолѣна, да у име народа србскомъ главномъ одбору пише, да ми све ньіове чине, као спасоносне за народъ и народность припознаемо, да смо приправни у помоћь имъ што скоріе притећи, и да смо зато свѣтлога Г. Бана, као нашегъ коммандирендера умолили, што да се учини одбору е наложено. Затимъ пакъ предузимане су банске заповѣсти гледе ратованя — наша е регимента за то приправна, 3., 4., 5. и 6. бат. по 1400 момака сваки часъ се на Драву кренути могу, што найжельніе и очекиваю. — Све су неизмѣрнимъ веселѣмъ примлѣне. У едной се вели, да би требало да регимента приправи шестдесетъ коняника, по народъ савъ махомъ повиче „не 60 него 120, свака комп. по десетъ.“

У другой пакъ вели се, да региментске топове и бойну справу потребити се коньи попишу и приправе. За ту цѣль пакъ потребно е 48 коня и 24 момка са секирами, ужетима и другими ситнаріями. Па и то народъ громовитимъ живіо! прими и изяви се, нека Банъ само зиповѣда, а некъ се за ништа небрине, одкуда ћемо и како ћемо; само у ратъ, у ратъ што скоріе, ми све жертвуемо животъ и иманѣ.

Подне куцне и скупштина се за по полданъ одгоди, и садъ небіяше ни края ни конца пѣвню и веселю.

Около 4 сата сакупи се опетъ народъ, да саслуша очитованѣ, коимъ варадинской генералкомманди покорность одричемо, и банской се власти подлажемо. Очитованѣ е доста крѣпко саставлѣно и у три екземплара писано, еданъ за бечки министеріюмъ, други за Бана, а трећи за самогъ Храбовскогъ, да самъ свою срамоту чуе и види. Народъ га е са „живіо!“ еднодушно одобріо. Затимъ су се сви одъ подпуковника почевши господа частници, све свештенство, сви чиновници, сви грађани и савъ насочни народъ подписали. Тимъ се е овай важни чинъ докончао.

Само ћу едну іоштъ епизоду, коя овай актъ дичи и кити, напоменути. Већъ 6 мѣсеци био е овдѣ на президіалну заповѣдъ одъ Храбовскогъ затворенъ Sanitätsüberreiter Stengl, безъ икаквогъ узрока за правду и правицу божію, и то тако, да премда е био болежльивъ, ни лѣкаръ ніе смѣо къ нѣму ступити. *Па шта е тай човекъ зла* учиніо? Онъ е нѣкоимъ бродске регименте зулумчаромъ браћи Хасомъ нѣколико стотина форинти сребра позаймио био, а кадъ е те новце одъ ньи тражио, а они, као што су то многимъ учинили били, нису вратити хотѣли и сасвимъ су то занекали. Изъ тогъ се велика парница породи, и будући да е Г. Стенглъ писама у рукама имао, коя су доказивала, како е еданъ одъ ти Хаса, а и іоштъ нѣкоя господа са турскимъ зулумчаромъ и прогонителѣмъ христіяна у Босни у савезу били, што би истой господи злато скинути могло, Храбовски ту господу подъ заштиту свою прими, те заповѣди найпре, да се Г. Стенглъ изъ бродске регименте у Градишку премѣсти, а послѣ опетъ да се у тамницу баци, да (како у пресидіалу стои) ништа више писати неузможе. Доста да кажемъ, да су по докончаной скупштини сва інтелигенція: частници, свештеници, грађани, енергички захтѣвали, да се та недужна жертва Храбовскогъ тиранства махомъ пусти. И послѣ е човѣколюбиви судацъ Г. совѣтникъ Кучереитеръ самъ са документима, кои су читани били, нѣгову недужность а дужность Храбовскогъ бѣлодано доказао, буде Г. Стенглъ одъ наши частника славодобитно изъ тамнице изведенъ и громовитимъ „живіо!“ одъ свію поздравлѣнъ. Тако се е дично докончао данъ народне славе, кои ће красни еданъ листъ наше повѣстнице изпунити.

По налогу народа приобштіо І. Филиповићъ. (Хоръ. Нов.)

У Осѣку, 22. Авг. п. р. Данасъ у 11½ сати пре подне изишли су овдѣ на брегъ нашъ 550 мађарски добровольаца, кои су на пароброду подъ 28. числ. дошли. До овогъ часа питко ніе знао, да ће они доћи. Али е нашъ феишпанъ Янковићъ Ладиславъ ямачно знао, еръ е ютросъ іоштъ еданъ вармеђски момакъ на коню чекао тай пароброд, одма да му яви. Како су дошли, одма су се на обали у редъ ставили. Адютантъ одлети на коню у градъ, да се яви управителю градскомъ, генер. Іовићу, да су дошли и да іи пусти у градъ. Међутимъ чуе се, да имъ е Іовићъ казао, да нема мѣста за ньи у граду, и тако ћеду опетъ преко у Мађарску у Диню и Тарду морати. То е наше Дайче Биргеръ яко смутило; али имъ ми неможемо помоћи. Данасъ по подне су мађарски добровольци управо у Мађ. Land? у ½2 сата прешли преко Драве, и отишли у Диню. — За Месароша ратну лађу іоштъ нисмо ништа извѣстно чули. У солари осѣчкой непримаю се аустріиске банкноте одъ 1 и 2 ф.; ни наши Нѣмци непримаю іи, међутимъ ни мађарске нико неће да прима.

Славенско дружство у Паризу, кое међу свое членове неброи само Славене, већъ и више иностранаи гласовитости, съ нова ће се сада устроити, еръ су последньи парижки догађаи такођеръ и овому дружству сметали. Веле, да ће у дружство ово ступити и Наполеонъ Бонапарте (синъ нѣгдашнѣгъ краля Хіеронима), кои е на гласу ради свое интеллигенціе, знанствене и политичке изображености. Дружство славенско, устроено у таквомъ граду, као што е Паризъ, може средствомъ Новина, кое дружству стое на располаганѣ, великимъ успѣхомъ дѣловати на узаемно споразумлѣнѣ међу Славенима и инимъ народима. — Французи мисле іоштъ увѣкъ, да славенски самовладаръ на Неви управля книжевнимъ и политичкимъ теженѣмъ Славена, изузимаюћи Поляка. Мнѣніе ово не само нема сада темеля, пошто е 15. Мартъ подѣліо Славеномъ у Аустріи харту велику, већъ и онда нетемельито бияше кадъ Чехомъ, Полякомъ у Галиціи, и Славонцемъ у Крайнской и долньой Штаерской, іоштъ ніе синуло сунце политичке слободе. Иноплеменици, кои поближе познаваю станѣ и размѣрія Славена, кои знаду да су аустрійски Хорвати, Србльи, Поляци и Чеси много слободоумніи, те да у стечевина свои већма напредую, неголи неславенски сограђани ньіови одъ веће чести, они су ямачно увидили, да ће деспотичка начела едва наћи икаковогъ пріятеля међу аустрійскимъ Славенима.

(Слав. Югъ.)

АУСТРІЙСКА МОНАРХІЯ.

Бечъ. — На државномъ сабору овдѣ има 383 посланика, сваки вуче на мѣсецъ 200 фор. ср., дакле свега на мѣсецъ, безъ призрѣнія на путне трошкове, на смештишта (Localitaeten), на печатньи трошакъ, на персоналъ канцелларіе и т. д. 76.600 ф. ср. Одъ овога износи, кадъ би се саборъ 30 пути на мѣсецъ и 6 сати на данъ држао, на сваки данъ 2553 ф. 20 кр. ср. на еданъ сатъ 425 ф. 34 кр., на еданъ минутъ 7 ф. 5 кр. ср. Найпознатнія дакле интерпеллація, коя би се изъ учтивости са више лѣпи рѣчи толико одговорила колико „я незнамъ“, и коя найманѣ 10 минута трае, кошта државу 70 до 80 ф. ср.

Бечъ. — Државни е саборъ 31. Августа рѣшио вопросъ укинућа поданически сношенія. За нѣке одъ тегоба ови даће се накнада, а за нѣке неће. Тегобе, кое се на личномъ поданичества обвезателству осниваю, престаю одсадъ безъ накнаде. Тегобе, кое се на приватнимъ уговорима неосниваю, накнадиће држава. Єдна ће се особена коммиссія поставити, коя ће назначити, колика има гди накнада бити. Свака ће провинція изъ свои собствени средства фондъ начинити, изъ когъ ће се само за исту провинцію прорачуняюће се накнаде дати, гди е кои фондъ. Нѣмци се на славенске посланике туже, да су они таково рѣшеніе произвели, и люте се, што се министеріюмъ славенске партае држи.

Бечъ, 1. Септ. п. р. — У данашнѣмъ засѣданію камере одговоріо е министеръ правдоправленія на питанѣ Дра Браунера о судбини Злат. Прага, да ће се тай вопросъ іоштъ текуће седмице повольно рѣшити. (За кога?)

— 2. Септ. п. р. У дипломатичнимъ састанцима говори се, да е Руссія французску републику зато припознала, да іой саюзну руку ћутаюћи пружи. Предпоставляюћи то, не би Руссія ништа бранила, што Французска у Италіи хоће да посредствуе; ако би се Французска са Нѣмачкомъ завадила, не би Руссія бранила, да се старе границе Райне Французима поврате; но да она у подунавскимъ пределима свободно располагати може. Ако е то тако, то е тай проектъ далеко надъ идеомъ французско-енглезскогъ посредствованя у италіянскомъ вопросу. Но како му било, да било, еле е Французска ово последньи дана на бечки кабинетъ ултиматумъ послала, да она хоће да посредствуе у италіянскомъ вопросу, макаръ да Аустрія неће то да прими. — Овдашньи одборъ сигурности принуђенъ е био, да се разиће, напротивъ тога Дръ Шите смѣра, да прексутра 50.000 посленика, кое ће онъ са своимъ едномисленицима на 10 миля у наоколо скупити, на ново на побуну дигне.

ПРУССКА.

Берлинъ, 27. Авг. п. р. Средоточна сила у Франкфурту искала е прећашнѣ седмице одъ Пруссіе, да ова седамъ подпуни военикорпуса одъ 310.000 момака средоточной сили на разположеніе стави.

Пододговорни Учредникъ и Издаватель Ѳеодоръ Павловичь. — У Пешти М. Дороѳеѳ улици Nro. 298.

У ПЕШТИ, писмени Василіе Козма.